Euroopan parlamentti
2024-2029

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

2024/2019(DEC)

21.2.2025

LAUSUNTO

naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnalta

talousarvion valvontavaliokunnalle

vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan unionin yleisen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2023, pääluokka III – Komissio ja toimeenpanovirastot sekä yhdeksäs, kymmenes ja yhdestoista Euroopan kehitysrahasto
(2024/2019(DEC))

Valmistelija: Lina Gálvez

PA_NonLegDec

LAUSUNTO

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta pyytää asiasta vastaavaa talousarvion valvontavaliokuntaa sisällyttämään seuraavan päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

A. toteaa, että sukupuolten tasa-arvo ja epätasa-arvon poistaminen ovat Euroopan unionin keskeisiä arvoja, jotka on vahvistettu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa; toteaa, että miesten ja naisten tasa-arvo on yksi unionin perusarvoista ja unioni on sitoutunut edistämään sukupuolten tasa-arvoa kaikissa toimissaan, kuten on todettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 8 artiklassa, jonka nojalla on vahvistettu tasa-arvonäkökohtien valtavirtaistamisen ja sukupuolitietoisen budjetoinnin periaate, ja kuten Euroopan unionin perusoikeuskirjassa on vahvistettu;

B. ottaa huomioon, että komissio on lujittanut sitoutumistaan tasa-arvon unioniin, mikä käy ilmi Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle annetusta komission tiedonannosta, jolla käynnistettiin sukupuolten tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 8 artiklan mukaisesti;

C. ottaa huomioon, että digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelmassa 2021–2027 pyritään erityisesti lisäämään naisten osallistumista digitaalialan ja STEM-aineiden opintoihin ja ura-alueisiin, myös yrittäjinä; katsoo, että tulevilla rahoitusmekanismeilla olisi pyrittävä lisäämään naisten ja tyttöjen osallistumista;

D. ottaa huomioon, että eurooppalaisen rikoksentorjuntaverkoston mukaan Daphne-ohjelman tavoitteet olivat ja ovat edelleen merkityksellisiä niiden alkuperäisten pyrkimysten kannalta, joita ovat lasten, nuorten ja naisten suojelu väkivallalta ja sen ehkäiseminen;

E. ottaa huomioon, että unionin strategiassa tasa-arvon edistämiseksi sen politiikkojen, lainsäädännön ja rahoitusmekanismien avulla on parantamisen varaa; ottaa huomioon, että Euroopan parlamentti on toistuvasti pyytänyt komissiota edistämään tasa-arvonäkökohtien valtavirtaistamista, myös sukupuolitietoista budjetointia ja sukupuolivaikutusten arviointeja, ja panemaan sen täytäntöön kaikissa unionin toimintapolitiikoissa;

F. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvoon unionissa ovat vaikuttaneet kielteisesti sukupuolten tasa-arvoon ja naisten oikeuksiin kohdistuneet takaiskut erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien aloilla useissa jäsenvaltioissa; katsoo, että seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien suojelu ja edistäminen ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan saavuttaa sukupuolten täysi tasa-arvo ja taata naisten oikeus määrätä itse omasta kehostaan; ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvoa ja aborttia vastustavien liikkeiden ääni ja vaikutusvalta ovat vahvistumassa Euroopassa; toteaa, että nämä liikkeet saavat runsaasti rahoitusta ja ovat hyvin järjestäytyneitä ja että ne todennäköisesti lisäävät naisten oikeuksiin kohdistuvaa painetta tulevaisuudessa; ottaa huomioon, että myös muut meneillään olevat kriisit, kuten ilmastokriisi, aseelliset konfliktit ja elinkustannusten nousu, vaikuttavat suhteettomasti naisiin; ottaa huomioon,

että nämä tekijät syventävät entisestään eriarvoisuutta ja haittaavat sukupuolten tasa-arvon saavuttamista;

G. ottaa huomioon, että sen lisäksi, että Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvo, siinä suojellaan ihmisarvoa ja kielletään kaikenlainen syrjintä, myös seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuva syrjintä;

1. ilmaisee vakavan huolensa siitä, että unionin talousarviossa ei kiinnitetä riittävästi huomiota naisten ja tyttöjen suojelemiseen kaikenlaiselta väkivallalta; pitää valitettavana, ettei sukupuolistuneesta väkivallasta ole eriteltyjä tietoja, ja kehottaa panemaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin[1] 44 artiklan asianmukaisesti ja nopeasti täytäntöön; pyytää komissiota ja jäsenvaltioita tutkimaan, olisiko mahdollista laajentaa ja parantaa kerättäviä tietoja, erityisesti siksi, että voitaisiin estää rikosten toistuminen tai ennakoitavissa olevat rikokset, ja tekemään tämän mahdollisimman pian ja joka tapauksessa kaikkien uusien säädösten ja uudelleentarkastelujen yhteydessä; peräänkuuluttaa pakollisia sukupuolivaikutusten arviointeja, joilla pyritään väkivallalta suojeluun, jotta voidaan seurata asiaa koskevissa säädöksissä säädettyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta;

2. korostaa, että sukupuolten tasa-arvoa koskeva näkökulma olisi varmistettava kaikilla politiikanaloilla ja sisällytettävä niihin, erityisesti kun otetaan huomioon erilaisten meneillään olevien ilmasto-, energia- ja sosiaalisten kriisien moninaiset sukupuolisidonnaiset vaikutukset, ja että olisi keskityttävä erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin sekä siihen seikkaan, että sukupuolten tasa-arvoon ja naisten oikeuksiin on kohdistunut takaiskuja useissa jäsenvaltioissa ja eri puolilla maailmaa; kehottaa siksi jälleen toteuttamaan sukupuolitietoista budjetointia talousarviomenettelyn kaikissa vaiheissa;

3. korostaa, että hlbtiqa+-ihmisiin kohdistuvan vainoamisen vuoksi on tarpeen osoittaa riittävästi määrärahoja hlbtiqa+-fobian torjuntatoimiin, kuten neuvontaa ja keskusteluapua tarjoaviin puhelinpalveluihin;

4. toteaa, että unioni on sitoutunut tasa-arvonäkökohtien valtavirtaistamiseen ja että on kiinnitettävä enemmän huomiota naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan torjumiseen EU:ssa muun muassa tiedotuskampanjoiden avulla; muistuttaa, että joka kolmas nainen EU:ssa kokee elämänsä aikana sukupuolistunutta väkivaltaa, mukaan lukien fyysinen, seksuaalinen ja henkinen väkivalta tai väkivallan uhka[2]; korostaa, että on tarpeen muistuttaa, että raiskaus on edelleen yksi yleisimmistä ihmisoikeusrikkomuksista, ja tähdentää tarvetta ottaa kiireellisesti EU:n tasolla käyttöön yhteinen raiskauksen määritelmä, joka perustuu suostumuksen puuttumiseen, sekä yhteiset vähimmäisseuraamukset kansallisessa lainsäädännössä; muistuttaa, että kaikenlainen seksi ilman suostumusta on luokiteltava raiskaukseksi kaikissa EU:n jäsenvaltioissa;

5. muistuttaa, että seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat perusihmisoikeuksia ja että niiden toteutuminen on olennainen osa ihmisarvoa ja edellytys sukupuolten tasa-arvon saavuttamiselle; kehottaa EU:ta pyrkimään voimakkaasti suojelemaan perusarvojamme, kuten yhtäläistä oikeutta ruumiilliseen itsemääräämisoikeuteen ja

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401385
[2] https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/eu-gender_based_violence_survey_key_results.pdf

seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien saatavuuteen, mukaan lukien turvallinen ja laillinen abortti; korostaa tarvetta lisätä talousarviomäärärahoja, joilla tuetaan seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien, mukaan lukien mahdollisuus maksuttomaan, turvalliseen ja lailliseen aborttiin ja muihin keskeisiin lisääntymisterveyspalveluihin, yleistä kunnioittamista ja saatavuutta;

6. pitää myönteisenä sukupuolitietoisen budjetoinnin menetelmien kehittämistä ja täytäntöönpanoa; toteaa jälleen, että menetelmien soveltamista on kehitettävä ja parannettava edelleen; kehottaa tehostamaan vertailukelpoisten sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen keräämistä, raportointia ja arviointia kaikkien asiaankuuluvien EU:n toimintapolitiikkojen yhteydessä; kehottaa komissiota käsittelemään tätä ensisijaisena asiana;

7. on huolestunut Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan aiheuttamista kasvavista taloudellisista riskeistä ja sen vaikutuksesta naisiin; tunnustaa naisten haavoittuvan aseman sodassa ja konfliktialueilla ja toteaa, että on tärkeää asettaa etusijalle politiikkatoimet, joilla suojellaan lapsia, naisia ja perheitä, erityisesti tarjoamalla apua konfliktitilanteissa sekä mahdollisuus käyttää terveydenhuoltopalveluja, mukaan lukien jälkiehkäisy, sukupuoliteitse tarttuvien infektioiden testaus, altistuksen jälkeinen estolääkitys sekä turvallisen ja laillisen aborttihoidon saatavuus; tuomitsee konflikteihin liittyvän sukupuolistuneen väkivallan, mukaan lukien seksuaalinen väkivalta ja raiskauksen käyttö sodankäynnin välineenä; kehottaa suojelemaan ja tukemaan naisia ja sisällyttämään ihmiskaupan ja seksuaalisen riiston ehkäisemisen erityisesti konfliktitilainteissa tarjottavaan apuun sekä sisällyttämään saatavilla oleviin terveydenhuoltopalveluihin mahdollisuuden turvalliseen ja lailliseen aborttiin;

8. muistuttaa, että vammaisten naisten ja miesten työmarkkinoille osallistuminen on huomattavasti vähäisempää kuin muiden naisten ja miesten; kehottaa toteuttamaan asianmukaisia toimenpiteitä tämän ongelman ratkaisemiseksi;

9. tukee Yhdistyneiden kansakuntien Spotlight-aloitteen tavoitetta naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan poistamisesta ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten naisten sukuelinten silpomisen tai lapsiavioliiton kaltaisten haitallisten käytäntöjen uhrien, tarpeisiin vastaamisesta ja korostaa, että myös lbtiqa+-naiset on otettava asiaa koskevien toimenpiteiden piiriin; kehottaa komissiota lopettamaan sellaisten unionissa tai sen ulkopuolella toimivien liikkeiden rahoittamisen, jotka edistävät naisten sortoa muodossa missä tahansa, mukaan lukien perusoikeuksien, muun muassa naisten oikeuksien ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien, vastaiset kampanjat; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan sukupuolistuneen väkivallan ja syrjinnän vastaisia valistuskampanjoita, mukaan lukien etenkin valistustoimet hlbtiqa+-fobian torjumiseksi ja seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien edistämiseksi; kehottaa laatimaan kattavia ja ikätason mukaisia seksuaali- ja suhdekasvatusohjelmia, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa, suostumuksen periaatetta ja monimuotoisuuden kunnioittamista kaikissa jäsenvaltioissa;

10. kehottaa kohdentamaan EU:n talousarviosta enemmän varoja naisille, joilla on tällä hetkellä rajalliset mahdollisuudet vuorovaikutukseen muiden kanssa ja osaamisen

kehittämiseen, esimerkiksi mentorointiohjelmien tai kaikkien Euroopan talouden aloja edustavien ammatillisten verkostojen avulla;

11. muistuttaa, että SEU-sopimuksen 11 artiklan 2 kohdan mukaan EU:n toimielinten on käytävä avointa ja jäsenneltyä vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja etujärjestöjen kanssa, ja korostaa tältä osin erityisesti sitä, että rakennerahoitus on julkisen osallistumisen varmistamisen edellytys, jota ilman ihmiset eivät saa ääntään kuuluville EU:n tasolla heitä edustavien järjestöjen kautta eivätkä voi käydä unionin toimielinten kanssa säännöllistä vuoropuhelua, joka edistää demokraattista osallistumista päätöksentekoon ja avointa ja monipuolista vuoropuhelua ja varmistaa näin, että huomioon otetaan erilaiset mielipiteet ja huolenaiheet ja yleisellä edulla on yhtäläinen asema kaupallisiin etuihin verrattuna, eivätkä voi valvoa EU:n politiikkatoimien ja lainsäädännön täytäntöönpanoa, mukaan lukien unionin varojen käyttö, tai toimia vallan vahtikoirina laillisuusperiaatteen toteutumisen suhteen; palauttaa mieliin, että komissio lupautui poliittisissa suuntaviivoissaan tiivistämään yhteistyötä sellaisten kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa, joilla on asiantuntemusta ja tärkeä rooli erityisten yhteiskunnallisten kysymysten ja ihmisoikeuksien puolustamisessa, mihin sisältyy se, että vaikka komissio ei saisi vaatia kansalaisjärjestöiltä tiettyjen toimien harjoittamista tai tiettyjen kantojen tai toimien kannattamista, on silti olennaisen tärkeää, että kansalaisyhteiskunnan organisaatiot voivat, EU:n rahoituksen avulla, osallistua avoimeen ja jäsenneltyyn vuoropuheluun EU:n toimielinten kanssa, kuten SEU-sopimuksen 11 artiklassa on vahvistettu, vaikuttamistoimien, mielenosoitusten tai oikeustoimien kaltaisilla toimilla ja että ne pysyvät tukikelpoisina asiaan liittyvissä rahoitusohjelmissa ja niillä on saatavillaan riittävästi näihin tarkoituksiin liittyvää rahoitusta;

12. korostaa tarvetta varmistaa, että kaikki EU:n varat tavoittavat niiden aiotut vastaanottajat, ja huolehtia siitä, että EU:n rahoitusta ei kohdenneta eikä kytketä mihinkään terroristiseen aatteeseen tai terrorismin muotoon, millä olisi katastrofaalisia seurauksia naisille ja tytöille;

13. peräänkuuluttaa vakaata rahoituskehystä Daphne-ohjelman tehokkuuden ja kestävyyden varmistamiseksi, jotta voidaan tukea naisten ja lasten suojelua väkivallalta; on tyytyväinen Daphne-ohjelman tehokkuuteen, kuten tuotoksiin ja vaikutuksiin, jotka ovat vakuuttavia ottaen huomioon vähäiset resurssit; korostaa, että on tärkeää omistaa Daphne-aloitteelle oma budjettikohtansa, jotta voidaan lisätä näkyvyyttä, avoimuutta ja vastuuvelvollisuutta varojen jakamisessa erityisesti sellaisten toimenpiteiden avulla, joilla pyritään torjumaan kaikentyyppistä ja -tasoista naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa sukupuolistuttua väkivaltaa sekä lähisuhdeväkivaltaa ja tukemaan uhreja asianmukaisesti; toteaa, että Daphne-ohjelman tavoitteena on suojella lapsia, nuoria ja naisia kaikenlaiselta väkivallalta ja ihmiskaupalta sekä saavuttaa korkea taso terveyden suojelun, hyvinvoinnin ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden aloilla; kehottaa siksi EU:ta pitämään ohjelmaa etusijalla EU:n talousarviossa;

14. pyytää perustamaan Daphne-rahoituskehykseen erityisen ohjelman hlbtiqa+-naisiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi, mukaan lukien turvakotien tarjoaminen, mahdollisuus käyttää tarpeiden mukaisesti räätälöityjä tukipalveluja ja seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvien oikeuksien suojelu.

LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT, JOILTA VALMISTELIJA ON SAANUT TIETOJA

Valmistelijana toimiva puheenjohtaja ilmoittaa yksinomaisella vastuullaan, ettei hän ole saanut tietoja miltään yhteisöltä tai henkilöltä, joka olisi mainittava tässä liitteessä työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti.

TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	18.2.2025
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 27 –: 10 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Abir Al-Sahlani, Mireia Borrás Pabón, Irmhild Boßdorf, Mélissa Camara, Margarita de la Pisa Carrión, Valérie Devaux, Elisabeth Dieringer, Rosa Estaràs Ferragut, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Alexandra Geese, Chiara Gemma, Assita Kanko, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Elena Kountoura, Sebastian Kruis, Judita Laššáková, Eleonora Meleti, Irene Montero, Carolina Morace, Maria Noichl, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Benedetta Scuderi, Laurence Trochu, Marko Vešligaj, Maria Walsh, Lucia Yar
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Elena Donazzan, Loucas Fourlas, Elisabeth Grossmann, Jana Toom
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (216 art. 7 kohta)	Gabriella Gerzsenyi, Nikos Papandreou

LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

27	+
PPE	Loucas Fourlas, Gabriella Gerzsenyi, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Eleonora Meleti, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Valérie Devaux, Jana Toom, Lucia Yar
S&D	Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Elisabeth Grossmann, Maria Noichl, Nikos Papandreou, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Marko Vešligaj
The Left	Elena Kountoura, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

10	-
ECR	Elena Donazzan, Chiara Gemma, Assita Kanko, Laurence Trochu
ESN	Irmhild Boßdorf
NI	Judita Laššáková
PfE	Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Sebastian Kruis, Margarita de la Pisa Carrión

1	0
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Symbolien selitys:
+ : puolesta
- : vastaan
0 : tyhjää